Lieta Nr.42424006
Lietvedības Nr.A408-08/13

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2008.gada 18.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis O.Priedītis,

piedaloties pieteicējam *J.D.*, pieteicēja pilnvarotajai pārstāvei *A.R.*,
atbildētāja Atašienes pagasta padomes pārstāvim Oļģertam Stalidzānam,

atklātās tiesas sēdēs Rīgā, Antonijas ielā 6 izskatīja administratīvo lietu pēc *J.D.* pieteikuma par Atašienes pagasta padomes 2006.gada 23.maija lēmuma (sēdes protokola izraksts Nr.5, 21.#) „Par nekustamā īpašuma nodokļa pārskaitīšanu" atcelšanu, Atašienes pagasta padomes faktisko rīcību un materiālo zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu kopsummā 1000 latu.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 21.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *J.D.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikums un ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2006.gada 26.jūnija lēmumu ierosināta administratīvā lieta Nr.42424006.

[2] Ar Atašienes pagasta padomes 2006.gada 23.maija lēmumu (sēdes protokola izraksts Nr.5, 21.#) „Par nekustamā īpašuma nodokļa pārskaitīšanu" (turpmāk arī – Lēmums) tika nolemts veikt nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķinu Atašienes pagastā piešķirtajām *J.D.*, */dzēsts personas kods/*, dzīvo: Filozofu ielā 20, Jēkabpils pilsētā, zemēm. Lēmumā norādīts, ka pārrēķinu veicot, ņemt par pamatu ar Atašienes pagasta zemes komisijas lēmumu (1996.gada 27.jūnija protokols Nr.27) atjaunotās mantojuma tiesības uz 37,66 ha un ar Atašienes pagasta zemes komisijas lēmumu (1996.gada 28.maija protokols Nr.29) piešķirto patstāvīgā lietošanā ar izpirkšanas tiesībām 50 ha zemi un 4 ha mežu, kā arī 2001.gada 20.aprīļa lēmumu par lietošanas tiesību izbeigšanu uz 50 ha zemes.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi:

[3.1] Pieteicējs norāda, ka Lēmums pieņems aizmuguriski, bez pieteicēja piedalīšanās padomes sēdē, uz kuru pieteicējs pat netika uzaicināts.

[3.2] Likumā „Par pašvaldībām" 3.pantā noteikts, ka pagasta pašvaldība ir valsts vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētās pārstāvniecības – padomes – un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina

likumos noteikto funkciju izpildi, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses.

Atbildētājs, pieņemot Lēmumu, ir rīkojies prettiesiski, būtiski kaitējot pieteicējam, liekot viņam tērēt laiku un līdzekļus savu likumīgo tiesību aizstāvībai.

[3.3] Pieteicējs ir neskaitāmas reizes lūdzis pagasta padomes amatpersonas sakārtot dokumentāciju pieteicējam piešķirtās zemes sakarā, kas ietiepīgi netika un joprojām netiek darīts, bet pieteicējam tiek nepamatoti aprēķinātas prettiesiski, nepamatoti palielinātas nekustamā īpašuma - zemes nodokļa summas, mākslīgi radot ilūziju, ka pieteicējs ir nodokļa parādnieks, kaut tāds nav.

[3.4] Zemes gabala 4 ha platībā nodošanu savā lietošanā un izpirkšanai par samaksu sertifikātos pieteicējs bija spiests panākt tikai ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu, jo šo zemi pieteicējam teorētiski Atašienes pagasta padome bija piešķīrusi, bet pareizo šā gabala robežu skici pieteicējam netika iedevusi, un pieteicējs šo zemi ar kadastra Nr. */dzēsts kadastra numurs/* Atašienes pagastā faktiski saņēma gan lietošanā, gan īpašumā tikai Administratīvās rajona tiesas sprieduma izpildes rezultātā 2006.gadā ar Valsts zemes dienesta Vidusdaugavas reģionālās nodaļas 2006.gada 5.jūnija lēmumu Nr.11-2.J/237 „Par tiesībām izpirkt zemi īpašumā", jo pirms tam šis zemes gabals bija pieteicējam atsavināts ar prettiesisko Atašienes pagasta padomes 2004.gada 30.decembra lēmumu Nr.20.#4 „Par *J.D.* zemes atsavināšanu", un bija nodots lietošanā citai personai, kā pieteicējam tika paziņojusi Atašienes pagasta padome.

[3.5] Zemes gabalu, kas pieteicējam it kā piešķirts pastāvīgā lietošanā ar Atašienes pagasta zemes komisijas 1996.gada 28.maija protokolu Nr.19, 50 ha platībā pieteicējs nekad Atašienes pagastā nav pieprasījis un nav saņēmis lietošanā, arī par šāda lēmuma esamību pieteicējs uzzināja tikai iepriekšējās tiesvedības laikā, šā zemes gabala skice pieteicējam netika (un uz pieteikuma iesniegšanas brīdi arī nebija) izsniegta, tādēļ pati Atašienes pagasta padome, kā norādīts Lēmumā, ir atcēlusi šo savu nepamatoto lēmumu 2001.gada 20.aprīlī, kas it kā saucoties „Par lietošanas tiesību izbeigšanu uz 50 ha zemes", kaut nekādas zemes un nekādu lietošanas tiesību pieteicējam uz šādu zemi nekad nav bijušas, bet zemes nodokli pieteicējam par to Atašienes pagastā ir aprēķinājuši un skaitījuši pat milzīgas kavējuma naudas summas pieteicēja nekustamā īpašuma (zemes) nodokļa kontā par faktiski neesošu zemes lietojumu.

[3.6] Likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka nekustamā īpašuma nodokli maksā personas, kuru īpašumā vai tiesiskā valdījumā ir nekustamais īpašums. Šā likuma 2.panta trešās daļas 1.punktā par nekustamā īpašuma tiesisko valdītāju šā likuma izpratnē uzskatāma persona, kurai atbilstoši likumā noteiktās institūcijas lēmumam zemes reformas gaitā zeme nodota (piešķirta) īpašumā par samaksu vai atjaunotas īpašuma tiesības uz to un zeme ierādīta (iemērīta) dabā.

Pieteicējs norāda, ka Lēmumā norādītā zeme nebija ne ierādīta, ne iemērīta, pat skices ar tās robežām pieteicējam nebija izsniegtas, tādēļ Atašienes

pagasta padomes rīcība ir prettiesiska, prasot no pieteicēja nepamatoti nekustamā īpašuma nodokli par zemi.

[3.7] Par mantojamo zemi, uz kuru 2005.gadā pieteicējam ir atjaunotas zemes īpašuma tiesības, pieteicējs saņēma zemes gabala robežu skici tikai 2004.gada 21.decembrī un no tā laika pieteicējs par šo platību pilnībā ir nomaksājis nekustamā īpašuma nodokli un nekādu kavējumu tā nomaksā pieteicējam nav.

[4] Atbildētājs – Atašienes pagasta padome, pieteicēja pieteikumu neatzīst šādu apsvērumu dēļ:

[4.1] 1996.gada 28.maijā Atašienes pagasta padome *J.D.* piešķīrusi pastāvīgā lietošanā ar izpirkšanas tiesībām 50 ha aramzemes un 4 ha meža. *J.D.* īpašuma tiesības uz mantojuma zemi 37,66 ha platībā Atašienes pagasta Zemes komisija atzinusi 1996.gada 27.jūnijā, protokols Nr.27.

Lēmumu kopijas *J.D.* izsūtītas kopā ar zemes gabalu plānu robežu izkopējumiem. Paziņojumi par nekustamā īpašuma nodokli *J.D.* izsūtīti regulāri. *J.D.* uz atbildētāja sūtītajiem aicinājumiem maksāt, nereaģēja.

[4.2] 2001.gada 20.aprīli *J.D.* ieradās pagasta padomes sēdē un tur atteicās no 1996.gada 28.maijā piešķirtajiem 50 ha aramzemes. Pagasta padome sēdē apstiprināja *J.D.* atteikšanos un piedāvāja izvēlēties citas zemes tuvāk viņa mantojumam. *J.D.* uz piedāvājumu nereaģēja.

Piešķirto 4 ha meža vietā *J.D.* iemērīja 6 ha, *J.D.* turpināja nemaksāt nodokļus, pagasta padome nolēma pieteicējam atņemt 4 ha meža. Administratīvā rajona tiesa lēmumu atcēla, jo pagasta padomes rīcībā konstatēja procesuālus pārkāpumus šāda lēmuma pieņemšanai.

Pēc tiesas *J.D.* sāka maksāt zemes nodokli par savu īpašumu no 2004.gada decembra vienlaicīgi sūtot vēstules pagasta padomei anulēt, viņaprāt, nelikumīgos nodokļu parādus. Pagasta padome griezās ar rakstisku pieprasījumu Jēkabpils rajona padomē pie juristiem pēc konsultācijas kā šai gadījumā rīkoties, taču nekādu atbildi nesaņēma. Mutiski juriste paskaidroja, ka nespēj šai jautājumā sniegt kompetentu atbildi.

Tāpat pagasta padome griezās rakstiski Valsts zemes dienesta Vidusdaugavas reģionālajā nodaļā ar lūgumu veikt *J.D.* īpašuma nodokļa pārrēķinu Atašienes pagastā no tā rašanās brīža. Arī šeit rakstisku atbildi atteicās dot, mutiski paskaidrojot, ka nodokli jārēķina pagastā pēc Valsts zemes dienestā sniegtās informācijas.

Pagasta padome, no kompetentām valsts un pašvaldību iestādēm nekādu palīdzību jautājuma risināšanā nesaņēma, aicināja *J.D.* uz padomes sēdi 2006.gada 19.aprīlī izteikt savu viedokli. Sēdē *J.D.* paskaidroja, ka viņš no pašvaldības nekad nekādas vēstules vai lēmumus nav saņēmis un vienīgais viņa mantojuma plāns esot 2004.gada 21.decembra Atašienes pagasta padomes priekšsēdētāja izsniegtais. Tāpēc pieteicējs uzskatot, ka no šīs dienas nodoklis būtu jāmaksā.

[4.3] Pagasta padomes arhīvā ir 2000.gada 24.februāra *J.D.* sūtītās vēstules otrais eksemplārs no kura redzams, ka piešķirto un mantojuma zemju plāni *J.D.* sūtīti 1999.gada 4.novembrī un 2000.gada 24.februārī.

Atzīstot īpašuma tiesības mantiniekam, zemes komisija visos gadījumos pieteicējam deva arī zemes robežu plānus. Ja zemes komisijas rīcībā nebija kopējamā aparāta, tad tas tika nokopēts ar roku uz „kaļkas" un izsniegts cilvēkam. Zemes komisijas rīcībā palika kopējā karte. Tāpat bija arī ar lietošanā piešķiramo un par sertifikātiem iegūstamo zemi. *J.D.* nebija izņēmums.

Pagasta padome uzskata, ka līdz ar to *J.D.* apgalvojumus par zemes plānu kopiju nesaņemšanu ir noraidāms kā nepatiess un *J.D.* to izdomājis tikai tāpēc, lai atrunātos un izvairītos no nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas.

[4.4] 2006.gada 19.aprīļa sēdē pagasta padome nolēma vēlreiz pārbaudīt *J.D.* nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinus un noskaidrot vai tie rēķināti atbilstoši likumdošanai un padomes lēmumiem. Nodoklis bija aprēķināts atbilstoši Valsts zemes dienesta piestādītajai informācijai un pilnībā sakrita ar līdz šim *J.D.* sūtītajiem maksājumu paziņojumiem.

[4.5] Pagasta padome uzskata, kā tā 2001.gada 19.aprīlī ir uzklausījusi *J.D.* viedokli, tādējādi rīkojusies atbilstoši Administratīvā procesa likuma 5.pantam un Eiropas Padomes rezolūcijai (77) 31 „Par indivīdu aizsardzību attiecībā uz valsts institūciju aktiem" un 2006.gada 23.maija sēdē saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 62.panta 2.daļas 3.punktu varēja pieņemt Lēmumu bez *J.D.* klātbūtnes.

[5] Pieteicējs tiesas sēdēs pieteikumu uzturēja, minot pieteikumā ietvertos argumentus.

[6] Atbildētāja – Atašienes pagasta padomes, pārstāvis tiesas sēdēs pieteikumu neatzina un atsaucās uz pārsūdzētajā lēmumā un rakstveida paskaidrojumos minētajiem argumentiem, kā arī papildus norādīja, ka pieteicējs ņēma 50 ha zemes gabalu ar nodomu to nekopt un gaidīt, kad celsies tā vērtība. To apliecina pieteicēja turpmākā rīcība pēc zemes gabala saņemšanas, jo lēmumi pēc pieņemšanas visiem tika nosūtīti un karte tika pārzīmēta.

M o t ī v u d a ļ a

[7] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus un noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[8] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 103.pantā noteikts tiesas pienākums, izskatot administratīvo lietu, pārbaudīt iestādes izdota administratīvā akta tiesiskumu un lietderības apsvērumus iestādes rīcības brīvības ietvaros. Administratīvā akta tiesiskums tiek vērtēts, pārbaudot, vai iestāde, to izdodot, rīkojusies saskaņā ar materiālajām un procesuālajām normām. Lietderības apsvērumi tiek vērtēti, pārbaudot, vai administratīvais

akts izdots pamatoti un vai tas pārlieku neierobežo personas intereses, samērojot tās ar sabiedrības interešu aizsardzību.

[9] Lietā konstatēti šādi faktiskie apstākļi:

[9.1] 1996.gada 21.martā pieteicējs vērsās Atašienes pagasta zemes komisijā ar iesniegumu (lietas 71.lapa), kurā lūdza piešķirt lietošanā 50 ha zemes Atašienes pagastā 2. Rijniekos pie viņa mantojumā saņemtām *B.D.* ēkām. Tāpat pieteicējs lūdz piešķirt mežu 4 ha platībā ar izpirkšanas tiesībām;

[9.2] 1996.gada 28.maijā Atašienes pagasta padome ar lēmumu Nr.26 (lietas 29.lapa) nolēma piešķirt pieteicējam pastāvīgā lietošanā zemi 50 ha platībā Atašienes pagasta „Brokos" un 4 ha meža „Zirnaitēs";

[9.3] 1996.gada 27.jūnijā Atašienes pagasta padomes zemes komisija nolēma (protokola Nr.27 1.punkts, lietas 30.lapa) atzīt *J.D.* īpašuma tiesības uz 37,66 zemes, kura līdz 1940.gada 21.jūlijam piederēja viņa tēva brālim *B.D.*;

[9.4] 2001.gada 21.aprīlī Atašienes pagasta padome nolēma (sēdes protokola Nr.6 3.1.1.punkts, lietas 31.lapa) apstiprināt *J.D.* atteikšanos no 50 (ha) zemes Atašienes pagasta „Brokās" iepretī „Stutkai" uzrādot konkrētās zemes platības skici un anulēt zemes lietošanas tiesības uz šo zemes gabalu;

[9.5] 2006.gada 20.februārī pieteicējs Atašienes pagasta padomē vērsās ar iesniegumu (lietas 8.lapa), kurā lūdza izskatīt jautājumu par pieļautajām kļūdām nekustamā īpašuma (zemes) nodokļa aprēķināšanā par lietojumā Atašienes pagastā esošo zemi;

[9.6] 2006.gada 23.maijā Atašienes pagasta padome nolēma (sēdes protokola izraksts Nr.5, 21.#, lietas 5.lapa) veikt nekustamā īpašuma nodokļu pārrēķinu par *J.D.* Atašienes pagastā piešķirtajām zemēm.

[10] Lietā ir strīds, vai atbildētājs pamatoti ir veicis nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu, vai aprēķins ir pareizs.

Pieteicējs uzskata, ka viņam samaksai aprēķinātās nodokļa summas ir nepamatotas un aprēķinātas par zemes platībām, kuras viņš nekad nav lietojis. Pieteikumā pieteicējs ir izteicis arī prasījumu par atbildētāja faktiskās rīcības izvērtēšanu saistībā ar paviršo zemes lietojuma un īpašuma tiesību atjaunošanas materiālu izskatīšanu un nepareizi aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli, kā arī materiālā un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 1000 apmērā.

Atbildētājs savukārt uzskata, ka pieteicējs izvairās no nekustamā īpašuma nodokļa nomaksas, kurus pašvaldība jau ilgu laiku cenšas no pieteicēja piedzīt.

[11] Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 20.panta 3.punktam nekustamā īpašuma nodokli administrē Valsts ieņēmumu dienests un pašvaldības atbilstoši likumam „Par nekustamā īpašuma nodokli".

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli", kas spēkā no 1998.gada 1.janvāra, 3.panta trešā daļa nosaka, ka nekustamā īpašuma nodokli aprēķina pašvaldības no pēdējās noteiktās nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības, bet 6.panta pirmā daļa paredz, ka pašvaldības par nekustamā īpašuma nodokļa apmēru kārtējam taksācijas (kalendārajam) gadam paziņo maksātājam līdz tā

paša gada 15.februārim, nosūtot maksāšanas paziņojumu viņam vai viņa pilnvarniekam pēc norādītās adreses.

Līdz ar to Atašienes pagasta padome APL un (ievērojot to, ka zeme pastāvīgā lietošanā piešķirta un īpašuma tiesības uz zemi *J.D.* atzītas 1996.gadā) Ministru kabineta 1995.gada 13.jūnija noteikumu Nr.154 „Administratīvo aktu procesa noteikumi" (bija spēkā līdz 2004.gada 1.februārim), izpratnē ir iestāde, kura savas kompetences ietvaros, administrējot nekustamā īpašuma nodokli, izdod administratīvos aktus – paziņojumus par nodokļa apmēru un tā maksāšanas kartību, kas ir saistoši nodokļa maksātājiem.

[12] Saskaņā ar APL 89.pantu faktiskā rīcība ir iestādes darbība publisko tiesību jomā jebkurā citādā veidā, nevis izdodot administratīvo aktu, ja privātpersonai uz šo darbību ir tiesības vai tai šīs darbības rezultātā ir radies vai var rasties tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Faktiskā rīcība ir arī iestādes bezdarbība, ja iestādei saskaņā ar tiesību normām bija vai ir pienākums izpildīt kādu darbību, kā arī iestādes sniegta izziņa.

No minētās tiesību normas izriet, ka faktiskā rīcība ir iestādes rīcība, kas neizpaužas tiesību akta veidā. Iestādes rīcība nav atzīstama par faktisko rīcību, ja tās rezultātā ir izdodams administratīvais akts. Ja konkrētās publiski tiesiskās attiecības ir risinātas, iestādei izdodot administratīvo aktu, tad gadījumā, ja persona nepiekrīt šim administratīvajam aktam, tai ir tiesības iesniegt par to pieteikumu tiesā.

Izskatāmajā lietā pieteicējs ir vērsies ar iesniegumu pašvaldībā, kur, pamatojoties uz šo iesniegumu, ir uzsākts administratīvais process. Administratīvā procesa ietvaros iestādē ir ticis pieņemts administratīvais akts – pārsūdzētais Lēmums. Tiesas ieskatā procesuālās darbības (arī bezdarbība), kas ir veiktas administratīvā procesa gaitā, konkrētajā gadījumā ir pārbaudāmas kopā ar pieteikumu sakarā ar administratīvo aktu, nevis atrauti no administratīvā akta. Turklāt atbildētāja darbības pārsūdzētā Lēmuma pieņemšanas gaitā nav atzīstamas par faktisko rīcību, tām trūkst galīgā noregulējuma rakstura, jo ar atbildētāja darbībām nevar sasniegt to mērķi, kura dēļ attiecīgais process ir uzsākts. Tiesa secina, ka iestādes rīcība, pārskatot pieteicējam aprēķinātā nekustamā īpašuma nodokļa samaksas jautājumu, ir izpaudusies, izdodot administratīvo aktu, nevis faktiskās rīcības veidā, kā to norāda pieteicējs. Līdz ar to tiesai nav pamata atsevišķi no pārsūdzētā Lēmuma izvērtēt atbildētāja faktisko rīcību pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas gaitā.

Attiecībā par atbildētāja iespējamo prettiesisko rīcību saistībā ar paviršu dokumentu izskatīšanu zemes piešķiršanas lietošanā un īpašuma tiesību atjaunošanas gadījumā, tiesa norāda – zeme pastāvīgā lietošanā piešķirta un īpašuma tiesības uz zemi *J.D.* atzītas 1996.gadā, izdodot attiecīga rakstura administratīvos aktus - 1996.gada 28.maija Atašienes pagasta padomes lēmumus Nr.26 (lietas 29.lapa), 1996.gada 27.jūnijā Atašienes pagasta padomes zemes komisijas lēmums (protokola Nr.27 1.punkts, lietas 30.lapa) un 2001.gada 21.aprīlī Atašienes pagasta padomes lēmums (sēdes protokola Nr.6 3.1.1.punkts, lietas 31.lapa). Tātad attiecīgo administratīvo

procesu ietvaros iestādē ir pieņemti administratīvie akti un atbildētāja procesuālās darbības un, iespējams, pieļautās kļūdas, kas izdarītas administratīvā procesa gaitā, ir pārbaudāmas kopā ar pieteikumu sakarā ar administratīvo aktu, nevis atrauti no administratīvā akta. Lietā nav strīda, ka pieteicējs nav tiesā apstrīdējis nevienu no 1996.gadā un 2001.gadā pieņemtajiem lēmumiem. Arī izskatāmajā lietā tiesvedība nav ierosināta par šiem lēmumiem. Līdz ar to tiesa nevērtē atbildētāja iespējamo faktisko rīcību saistībā ar zemes piešķiršanu lietošanā un īpašuma tiesību atjaunošanu *J.D.*

[13] Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 10.pants nosaka - *pašvaldības amatpersonai, kura atbilstoši normatīvajiem aktiem veic nodokļa administrācijas funkcijas, ir pienākums pēc nodokļa maksātāja rakstveida pieprasījuma pārskatīt nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumā norādītās nekustamā īpašuma nodokļa summas pareizību* (pirmā daļa); *ja, pārskatot nodokļa (arī nokavējuma naudas un pamatparāda palielinājuma naudas) aprēķinu, tajā konstatēta kļūda, pašvaldības amatpersona izsniedz nodokļa maksātājam precizētu nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumu. Nodokļa maksātāja pieprasījuma noraidīšanas gadījumā sniedzams motivēts rakstveida atteikums* (otrā daļa); *ja nodokļa maksātājs nepiekrīt maksājamā nodokļa summas pārskatīšanas rezultātam, viņš to var pārsūdzēt attiecīgās pašvaldības domes (padomes) priekšsēdētājam* (trešā daļa). Tātad likums nepārprotami nosaka, ka nodokļu maksātājam ir tiesības iebilst pret nodokļu aprēķinu, un tieši pašvaldības priekšsēdētājs ir tā amatpersona (institūcija), kurai ir pienākums izskatīt šo sūdzību un izdot attiecīgu administratīvo aktu.

Izskatāmajā lietā nav strīda, ka pieteicējs ir vērsies Atašienes pagasta pašvaldībā ar motivētu rakstveida iesniegumu, kurā lūdz pārskatīt nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumā norādītās nekustamā īpašuma nodokļa summas pareizību un pamatotību.

Tiesa, izvērtējot pārsūdzēto lēmumu, konstatē, ka šo lēmumu ir pieņēmuši Atašienes pagasta deputāti balsošanas veidā (balsojot piecas balsis PAR, Pret – nav, ATTURAS – nav).

APL 74.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka – administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga. Atbilstoši APL 1.panta pirmajai daļai iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kurai ar normatīvo aktu vai publisko tiesību līgumu piešķirtas noteiktas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā. Kā jau tiesa iepriekš norādīja, tad tieši pašvaldības priekšsēdētājs ir tā amatpersona (institūcija), kurai ir pienākums izskatīt nodokļu maksātāja sūdzību par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķina pareizību.

Ievērojot norādīto, tiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā lēmumu nav pieņēmusi tā iestāde (amatpersona) kurai ir piekritīga šāda jautājuma izlemšana, līdz ar ko pārsūdzētais lēmums ir spēkā neesošs.

Vienlaikus tiesa uzskata par nepieciešamu uzdot atbildētājam – Atašienes pagasta pašvaldībai, par spēkā neesošu atzītā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu – lēmumu ar kuru tiktu izlemts

jautājums par *J.D.* 2006.gada 20.februāra iesnieguma izskatīšanu, jo pārsūdzētā Lēmuma atcelšana pati par sevi nerisina jautājumu, kas saistīts ar pieteicējam samaksai pašvaldības budžetā aprēķināto nekustamā īpašuma nodokli. Atašienes pagasta pašvaldībai, izskatot *J.D.* 2006.gada 20.februāra iesniegums, jāievēro likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" 10.pantā noteiktā šāda veida iesniegumu izskatīšanas kārtība un piekritība, jāievēro likuma „Par nodokļiem un nodevām" 36.pantā (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2003.gada 1.jūlijam) un 37.[1]pantā noteiktais, kā arī jāvadās no Administratīvā procesa likumā izvirzītajām prasībām attiecībā uz administratīvo procesu iestādē – gan attiecībā uz procesuālo termiņu ievērošanu, gan attiecībā uz jautājuma izlemšanu pēc būtības.

[14] Gadījumā, ja atbildētājs no jauna nolemj pārskatīt kopš 1996.gada veiktos nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinus (nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumus) par *J.D.* Atašienes pagastā lietošanā piešķirtajām zemēm un zemi, uz kuru *J.D.* atzītas īpašuma tiesības, atbildētājam jāievēro sekojošais:

[14.1] Likuma „Par zemes nodokli" (*spēkā līdz 1998.gada 1.janvārim*) 2.panta pirmā daļa paredzēja, ka zemes nodokļa maksātāji ir (..) fiziskās personas, kurām zeme piešķirta lietošanā vai ir to īpašums. Saskaņā ar likuma 3.pantu ar zemes nodokli apliekama platība, kas ar valsts vai pašvaldības institūcijas lēmumu piešķirta fizisko (..) personu lietošanā vai ir šo personu īpašums (..). Likuma „Par zemes nodokli" 9.panta pirmā daļa paredzēja, ka zemes nodokli aprēķina un maksā, sākot ar nākamo pusgadu pēc zemes ierādīšanas dabā.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta pirmā daļa paredz, ka nekustamā īpašuma nodokli maksā Latvijas (..) fiziskās personas (..), kuru īpašumā vai tiesiskajā valdījumā ir nekustamais īpašums. Minētā panta trešās daļas 1.punkts paredz, ka par nekustamā īpašuma tiesisko valdītāju šā likuma izpratnē uzskatāma persona, kurai atbilstoši likumā noteiktās institūcijas lēmumam zemes reformas gaitā zeme nodota (piešķirta) īpašumā par samaksu vai atjaunotas īpašuma tiesības uz to un zeme ierādīta (iemērīta) dabā.

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" pārejas noteikumu 3.punkts (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2006.gada 1.janvārim*) noteica, ka līdz zemes reformas pabeigšanai nekustamā īpašuma nodokli par zemi, kas saskaņā ar šā likuma 2.pantu neatrodas kādas personas īpašumā vai tiesiskā valdījumā, maksā zemes lietotājs, bet, ja tāda nav - nomnieks.

Tātad minēto tiesību normu izpratnē zemes nodokļa un arī nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs ir persona, kurai nekustamais īpašums ir īpašumā vai tiesiskā valdījumā, vai arī līdz zemes reformas pabeigšanai par nodokļu maksātāju ir uzskatāms arī zemes lietotājs. Turklāt viens no nosacījumiem nodokļa maksāšanai ir tas, ka zemes ir ierādīta (iemērīta) dabā.

[14.2] Saskaņā ar likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 17.pantu lēmumu par zemes piešķiršanu lietotājiem pieņem pagasta pašvaldība, pamatojoties uz apstiprinātu pagasta ierīcības projektu.

Likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 18.panta pirmā daļa noteic, ka ar zemes reformas pirmajā kārtā piešķirtās

zemes robežām zemes lietotāji jāiepazīstina divu mēnešu laikā pēc zemes piešķiršanas lēmuma pieņemšanas. Savukārt panta otrā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2006.gada 1.novembrim*) paredzēja, ka piešķirtās zemes ierādīšana, nostiprinot ierādāmo zemes nogabalu robežas ar pagaidu robežzīmēm un sastādot robežu ierādīšanas aktus, jāveic Valsts zemes dienestam gada laikā, kopš pieņemts lēmums par zemes piešķiršanu.

Likuma „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību" (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2007.gada 1.janvārim*) 21.pants paredzēja, ka zemi piešķir lietošanā, to ierādot tādā kārtībā, kādu nosaka šis likums, nolikums par lauku apvidu zemi, nolikums par pilsētu zemi, kā arī citi Latvijas Republikas zemes likumdošanas akti. Zemi pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju vai bez lietošanas tiesību pārejas un daļējā lietošanā ierāda, pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru Padomes, rajona, pilsētas vai pagasta Tautas deputātu padomes lēmumu (..). Zemes lietotājs drīkst uzsākt piešķirtās zemes izmantošanu tikai pēc tās robežu ierādīšanas dabā, ja atsevišķi Latvijas Republikas likumdošanas akti neparedz citu kārtību.

Likuma „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību" 26.panta pirmā daļa noteica, ka zemes lietotāju tiesības uz zemi, kas viņiem piešķirta pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju, bez lietošanas tiesību pārejas vai daļējā lietošanā, apliecina vienoti dokumenti, kuru paraugus apstiprina Latvijas Republikas Ministru Padome.

Nolikums par lauku apvidu zemi, kas apstiprināts ar Latvijas Republikas Ministru Padomes 1991.gada 25.novembra lēmumu Nr.322, izdots saskaņā ar likumu „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību". Saskaņā ar Nolikuma par lauku apvidu zemi 16. un 18.punkta noteikumiem lietošanā piešķirtie zemes nogabali tiek ierādīti dabā, pamatojoties uz attiecīgu pašvaldības institūcijas lēmumu, šādā secībā: 1) ierīko noteikta parauga robežzīmes; 2) izgatavo zemes lietojuma plānu, sastāda eksplikāciju, noformē un izsniedz zemes lietojuma robežu ierādīšanas aktu.

Nolikuma par lauku apvidu zemi 21.punkts paredz, ka zemes lietotāju tiesības uz zemi, kas viņiem piešķirta pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju (..), apliecina (..) pašvaldības institūcijas pieņemtais lēmums par zemes piešķiršanu lietošanā, zemes lietotājam izsniegtais zemes lietojuma plāns, kas izgatavots pēc robežu ierādīšanas dabā, un zemes lietojuma robežu ierādīšanas akts.

No minētajām tiesību normām secināms, ka par zemes lietotāju un līdz ar to arī par zemes nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju ir atzīstama persona, kurai 1) par zemes piešķiršanu lietošanā ir pieņemts attiecīgs pašvaldības institūcijas lēmums; 2) zemes robežas ir ierādītas dabā, nostiprinot robežzīmes, un par to ir sastādīts robežu ierādīšanas akts.

Tātad atbildētājam ir jāpārliecinās, vai ir izpildīti šajā sprieduma punktā minēto tiesību normu nosacījumi, lai atzītu pieteicēju par zemes lietotāju, kurš atbilstoši minētajām tiesību normām uzskatāms par zemes nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju.

[15] Tiesa arī uzskata par nepieciešamu norādīt:

[15.1] Saskaņā ar APL 67.panta otro daļu administratīvajā aktā norāda administratīvā procesa dalībnieku viedokli un argumentus (4.punkts), faktu konstatējumu (5.punktu), administratīvā akta pamatojumu, it sevišķi ietverot lietderības apsvērumus (6.punkts) un atsevišķu piemēroto tiesību normu uzskaitījumu (norādot arī normatīvā akta pantu, tā daļu, punktu vai apakšpunktu) (7.punkts). Saskaņā ar APL 67.panta trešo daļu administratīvā akta faktu konstatējuma daļā norāda pierādījumus, uz kuriem pamatoti secinājumi, un argumentus, uz kuru pamata pierādījumi noraidīti

[15.2] Pārsūdzētajā Lēmumā, kas atzīts par spēkā neesošu, nav iekļauts aprēķins vai raksturlielumi, atbilstoši kuriem vispār būtu iespējams saprast par kādu laika periodu un par kādu zemes gabalu ir maksājamas kādas summas. Atbildētāja pārstāvis tiesas sēdes laikā nespēja uzrādīt šādu aprēķinu un neapgalvoja, ka šāds pārrēķins vispār būtu veikts. Neesot šādam aprēķinam, kuru, atbilstoši pašā pārsūdzētajā lēmumā norādītajam, pats atbildētājs ir veicis, tiesai nav iespējas pārbaudīt šā aprēķina pamatotību.

Atbildētājs nekādā veidā nav norādījis pierādījumus, kurus ir vērtējis, kāds ir bijis šis vērtējums, kuriem pierādījumiem vai argumentiem ir dota priekšroka attiecībā pret citiem.

Tā pat tiesa konstatē, ka Lēmumā nav izdarīti lietderības apsvērumi par tā nepieciešamību, piemērotību, vajadzību un atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu.

[15.3] Atbildētājs Lēmumā ir norādījis – „*Saskaņā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu laiku apvidos" (ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 1999.gada 30.aprīlim) 2.panta otro daļu, likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.pantu un likumu „Par nodokļiem un nodevām" (...)*", tomēr nav pat ietvēris šo normu tekstu Lēmuma saturā un nekādā veidā norādītās normas nav sasaistījis ar izskatāmo lietu, nav pamatojos šādu normu pielietojumu.

[15.4] Pieteicējs savā 2006.gada 20.februāra iesniegumā ir norādījis savu viedokli un argumentus, bet pārsūdzētajā lēmumā tādi nav iekļauti un analizēti.

[16] Tiesību literatūrā ir norādīts, ka, ja administratīvo aktu, kad pamatojums ir nepieciešams, izdod bez pamatojuma, tas ir kļūdains no materiālo tiesību viedokļa, jo satur konstitucionālo tiesību pārkāpumu. Tiesu praksē un juridiskajā literatūrā šo kļūdu aplūko kā procesuālo vai formālo kļūdu. Izņēmumiem no pamatojuma pienākuma ir jābūt noteiktiem ar likumu, tos var norādīt pamatojuma vietā. Iestāde pārkāpj pamatojuma pienākumu, ja: rakstveida administratīvais akts vispār nav pamatots; pamatojumā atkārto tikai likuma tekstu vai abstraktus formulējumus, nepaskaidrojot, kā tie attiecas uz konkrēto gadījumu; pamatojums vidēji izglītotam adresātam nav saprotams; iestāde vienu un to pašu pamatojumu lieto līdzīgos gadījumos, tos nemaz nediferencējot vai, neņemot vērā atsevišķu gadījumu, lieto vienu un to pašu tekstu; neņem vērā dalībnieku izteiktos vai iesniegtos tiesiskos un faktiskos argumentus (*sk. J. Briede. Administratīvā akta forma un sastāvdaļas // Latvijas Vēstnesis. Jurista Vārds. 2004.gada 17.februāris, Nr.6*).

Izskatāmajā lietā pamatojuma trūkums pārsūdzētajā Lēmumā būtu atzīstams par būtisku trūkumu, kas izsauktu administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, jo pašvaldība savā lēmumā nav iekļāvusi lietas faktisko apstākļu izklāstu, to izvērtējumu, lietderības apsvērumus, līdz ar to nebūtu iespējams pārbaudīt, vai pašvaldība lietu pēc būtības ir izlēmusi pareizi. Tiesa norāda, ka nav pieļaujama atkārtota šādu pārkāpumu pieļaušana no jauna izskatot *J.D.* 2006.gada 20.februāra iesniegumu.

[17] Pieteicējs pieteikumā ir izteicis prasījumu par materiālo zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 1000 apmērā.

Saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar iestādes faktisko rīcību. Savukārt APL 97.pants paredz - nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi.

Lai noteiktu tiesības uz atlīdzinājumu, jākonstatē tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto kaitējumu, tas ir, jākonstatē objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām kaitējumu radošām sekām. Proti, jākonstatē, ka minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Savukārt morālā kaitējuma atlīdzināšanas gadījumā morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 17.janvāra spriedumu lietā Nr.SKA-8*).

Pieteicēja pārstāve tiesas sēdes laikā norādīja, ka ar mantiskiem zaudējumiem pieteicējs ir domājis samaksāto valsts nodevu. Pieteikumā un tiesas sēdes laikā pieteicējs vai pieteicēja pārstāve nenorādīja, ka *J.D.* būtu radušies cita veida mantiskie zaudējumi. Arī lietas materiālos nav nekādu pierādījumu, kas norādītu uz iespējamajiem mantiskajiem zaudējumiem.

Tiesa norāda, ka jautājums par valsts nodevas atmaksu ir reglamentēts APL (124. – 129.pants), un valsts nodevas maksāšana par pieteikuma iesniegšanu nekādā veidā nav uzskatāma par mantisku zaudējumu. Likumdevējs ir paredzējis, ka pat daļēja pieteikuma apmierināšanas gadījumā, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Līdz ar to tiesa pieteikumu daļā par mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu noraida kā nepamatotu.

[18] Attiecībā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu tiesa norāda, ka morālais kaitējums, tieši tā pat kā gadījumā ar materiālajiem zaudējumiem, ir nesaraujami saistīts ar konkrētu administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Ar morālo kaitējumu jāsaprot personas ciešanas, kas izraisītas ar būtisku cietušā tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisku aizskārumu. Personas morālas ciešanas morālā kaitējuma atlīdzinājuma

izpratnē ir tiesas vērtējuma jautājums, kura rezultātā tiesai jākonstatē apstākļi, kas izraisījuši morālas ciešanas, un šo ciešanu apmērs.

Izskatāmajā lietā tiesai jānoskaidro, kādā veidā un apmērā Atašienes pagasta padomes Lēmums, kuru tiesa atzina par spēkā neesošu, radīja morālas ciešanas pieteicējam un vai ir pamats apmierināt prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Kā tiesas sēdē paskaidroja pieteicēja pārstāve, tad morālās ciešanas pieteicējam ir nodarītas nepamatoti aprēķinot lielas nekustamā īpašuma nodokļa summas. Katru reizi saņemot nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas paziņojumu pieteicējs izjutis ciešanas par nepamatoti aprēķināto nodokli. Tā pat morālās ciešanas radījis arī tas fakts, ka pieteicējs no atbildētāja puses dēvēts par nodokļu nemaksātāju un šāda veida informācija izplatīta arī publiski ar laikraksta starpniecību.

Izvērtējot norādītos argumentus, tiesa secina, ka tie attiecināmi tieši uz nodokļu aprēķināšanu, ko veic atbildētājs kā nodokļu administrācija vairāku gadu garumā, saistībā ar, pieteicēja prāt, nepamatoti aprēķinātiem nodokļiem. Savukārt izskatāmajā gadījumā tiesa nav lēmusi jautājumu par to vai nekustamā īpašuma nodoklis par zemi Atašienes pagastā pieteicējam ir aprēķināts pamatoti un pareizi. Tiesa izvērtēja atbildētāja Lēmumu, ar kuru nolemts veikt nodokļa pārrēķinu un atzina šo lēmumu par spēkā neesošu jautājuma izlemšanas piekritības neievērošanas dēļ. Pieteicējs nav izteicis argumentus un tiesa nekonstatē, ka ar pārsūdzēto Lēmumu pieteicējam būtu nodarītas morālas ciešanas. Vērtējot morālā kaitējuma esamību, morālais kaitējums tiek prezumēts un attiecīgi morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiek uzskatīts par pierādītu, ja ir pierādīts būtisks personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Izskatāmajā gadījumā tiesa nekonstatē būtisku *J.D.* tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumu. *J.D.* joprojām ir iespēja pretendēt uz jautājuma saistībā ar viņam nomaksai pašvaldības budžetā aprēķināto nekustamā īpašuma nodokļa pārskatīšanu. Izskatāmajā lietā nav pamata uzskatīt, ka privātpersonas aizskartās tiesības ir pilnībā zudušas un tās nav iespējams atjaunot. Ievērojot norādīto, tiesa atzīt pieteikumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu par nepamatotu un noraidāmu.

[19] Saskaņā ar APL 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246. - 251.pantu, 253.panta pirmo un sesto daļu, 255., 93.pantu, tiesa

n o s p r i e d a:

daļēji apmierināt *J.D.* pieteikumu.

Atzīt Atašienes pagasta padomes 2006.gada 23.maija lēmumu (sēdes protokola izraksts Nr.5, 21.#) „Par nekustamā īpašuma nodokļa pārskaitīšanu" par spēkā neesošu no tā pieņemšanas dienas.

Uzlikt par pienākumu atbildētājam viena mēneša laikā no šā sprieduma spēkā stāšanās dienas par spēkā neesošu atzītā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu – lēmumu ar kuru tiktu izlemts jautājums par *J.D.* 2006.gada 20.februāra iesnieguma izskatīšanu. Lemjot par jauna administratīvā akta izdošanu, atbildētājam ir jāņem vērā šajā spriedumā konstatētie fakti un juridiskie apsvērumi.

Pārējā daļā *J.D.* pieteikumu noraidīt.

Uzlikt par pienākumu atbildētājam – Atašienes pagasta pašvaldībai, atlīdzināt pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu 10 Ls apmērā.

Šo spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnesis O.Priedītis